

A szülészet története

Egyszerű, hagyományos módszer

Visszatekintés

- Az ősi és a jelenlegi természeti népekhez képest talán a legjelentősebb változás az, hogy a szexualitás és a szülészeti események rejtetté, titokzatossá és idegenné váltak

Nagyon régen

- A bizonyára sok, mostanihoz hasonló gondolat mellett a másik nagy különbség az, hogy minden esemény, tárgy és jelenség mögött szellemek létét és szándékát feltételezték: bizalom és elfogadás

Évezredekkel korábban

- 4000 évvel ezelőtt:
- Kahun papirusz
- Borélai papirusz – bizonyítékok a várandósság és a szülés folyamatának ismeretéről

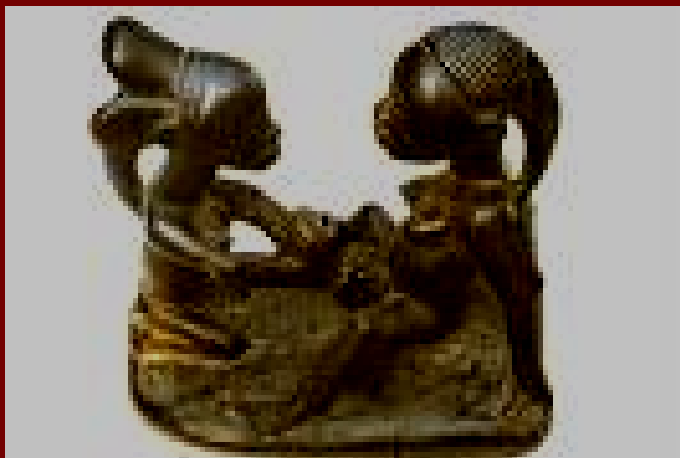

Természeti népek

- Gyógyfüvek, gyógyító rítusok
- Ülve, állva szülés
- Rituális couvade
- Női segítők
- Korlátlan idejű szoptatás
- Ósmagyarok: tapasztalt asszonyok a szülésnél

Természeti népek

- A férfi és a nő egyenrangú
- A betegségek és szövődmények mögött ártó szellemek (> helytelen gondolatok és cselekedetek)
- A szülési fájdalom természetes jelenség

Egyiptom

- Várandóssági jelek
- Biológiai próba
- Szülészeti szövődmények leírása
- Ülve, guggolva szülés
- Számos női segítő a szülés körül
- Több száz féle gyógyszer
- Császármetszés

Egyiptom

- Az egyiptomiak rabszolgákkal dolgoztattak, lusták és túlsúlyosak voltak – sok volt a szülészeti szövődmény
- A zsidóknál képzett szülésznők diétával gondoztak – kevés szövődmény (Shiphrah, Puah)

Görögország és közel kelet

- Iatreionokban szuggesztiókból álló kezelés
- Babonák elvetése, okszerűség
- A magzat azért akar megszületni, mert megéhezik
- Szülészeti műtétek
- Terapeuták

Ókor

- I.e. 715-672: Numa Pompilius római király: az elhalt terhesség művi kimetszéséről
- I.e. 460-377: Hippokratész – bábák oktatása
- I.e. 384-322: Arisztotelész: köldökzsínór szerepe, méh, magzati szív működés leírása

Távol kelet

I – II. század

- Celsius „De medicina” művében harántfekvés, lábrafordítás
- Soranus: szülészeti ismeretek leírása, forralt víz az újszülöttnak – könyvét a XVII. sz.-ig használták
- Galenus: magzati vérkeringés, tejelválasztás

És jött a kognitív változás

Korai középkor

- A szüléset nem része az orvoslásnak, csak képzetlen bábák segíthettek
- A fájdalom büntetés
- A császármetszés tiltott
- Szülőszék, ülve szülés
- Lázas gyermekágyast a sintérre bízták
- A testápolás szemérmertlenség

Középkor

- Dr. Wertt női ruhában jutott be a szülésekhez – megégették
- A borbélyok közreműködése miatt a bábák visszaszorultak
- 1513 Rösslin: görög, római és arab szülészeti ismeretek összefoglalása
- 1537 Paré: lábrafordítás
- 1544 Raynalde: első angol forrás, benne: császármetzés

Középkor

- A reneszánsz után szülészeti műtétek
- A betegségek isteni büntetések
- A fő cél a szüzesség és a nemi vágy elnyomása
- Szülészeti ismeretek az arab orvoslás talaján
- Magyarország: külföldi okleveles, „cédulás” bábák

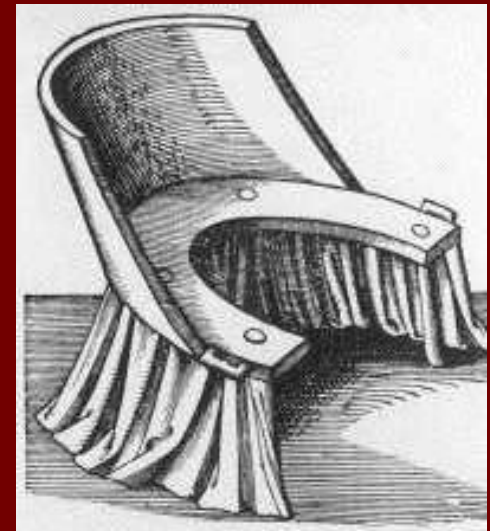
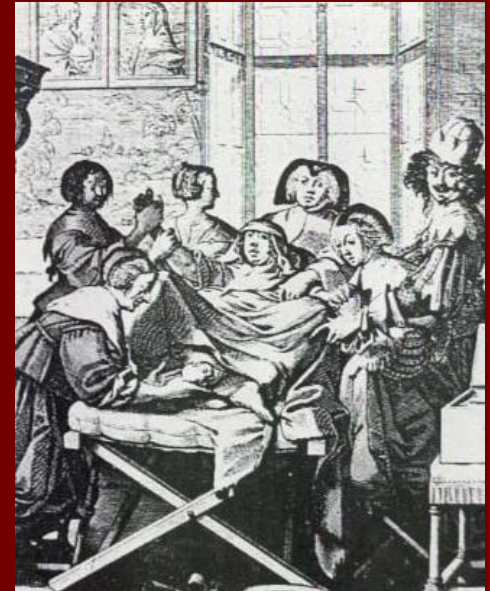
XVI. század

- 1452-1519 Leonardo da Vinci leírta a magzat méhen belüli elhelyezkedését
- 1540-1615 S. Mercurio császármetszést dokumentált
- Harvey: magzati és lepényi vérkeringés
- Rueff: a várandósság leírása

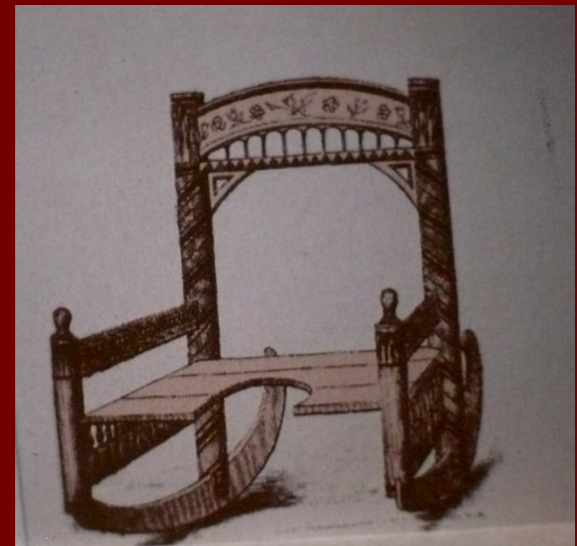
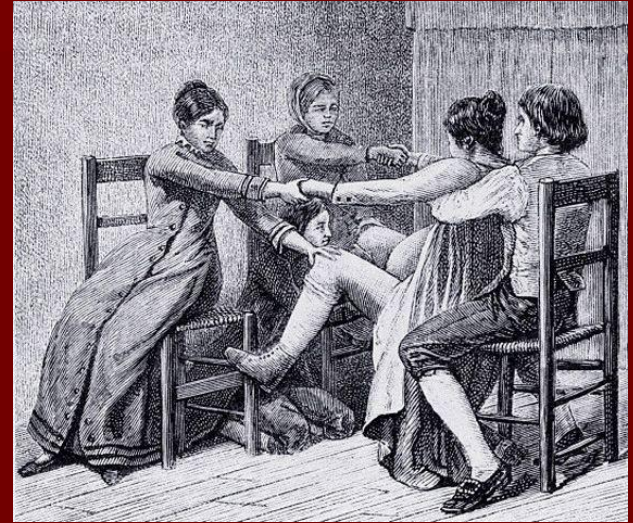
XXVII. század

- 1630 Párizs: első bábaiskola
- 1650 Peter Chamberlen: fogó
- 1668 F. Mauriceau: fejkifejtés
- 1672 Rainer de Graf: tüző
- A fogó végleges kifejlesztője W. Smellie, az angol szülészet atyja
- A rozsból származó ergotamin alkaloidát használják indukcióra
- Louise de Valliere (XIV. Lajos) – háton fekvé szülés

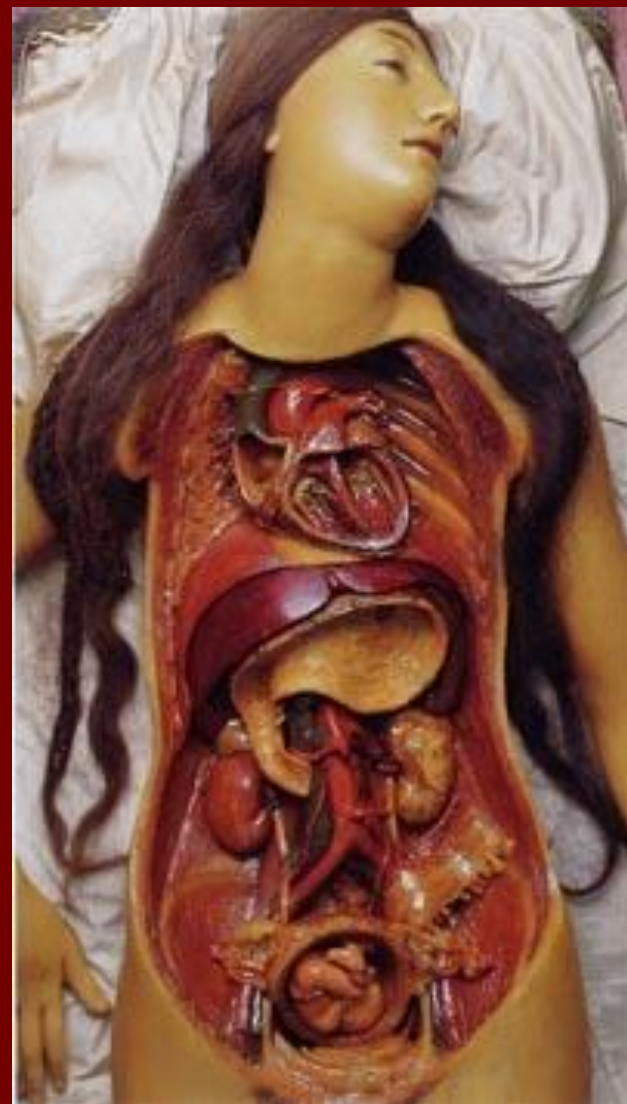
XXVIII. század

- 1726-ban Edinburghban létrejön az első szülészeti tanszék
- Többen dokumentálják az „első sikeres császármetszést” (Mary Donally; J. Barlow - GB, Bandeloque - F)
- 1780 Spellanzani: sikeres mesterséges megtermékenyítés

XIX. század és fájdalomcsillapítás

- 1827-ben von Baer: az embriológia alapjai
- A fájdalom ellen korábban csak mandragóra (nadrágulya), kábító hatású főzetek és alkohol – ez utóbbi szerepe megváltozott
- 1850 Simpson: chloroform
- 1900 Bier: spinális érzéstelenítés

Fájdalomcsillapítás

- 1914-től „alkonyi álom” (twilight sleep) (morfin, pipolphen, szkopolamin)
- A XX. század közepére az „alkonyi álom” és társai általános használata tudati változást okozott, amely máig hat
- A nők végül elhitték, hogy testük és pszichéjük *önmagában* nem elégséges a szüléshez

Gyermekági láz

- A XVIII. században Párizsban, Bécsben 20%-os anyai halálozás
- 1799 Alexander Gordon (skót) felismerte a gyermekági láz okát
- 1847-ben Semmelweis itthon és Holmes a Harvardon: klórvizes kézmosás – (mindketten szepsziszben haltak meg)

A múlt század

- 1909 Richter: IUE (*IUD*)
- 1927 Ascheim és Zondek: hCG
- 1954 Papanicolau: hüvelycitológia
- 1958 Donald: ultrahang diagnosztika

Magyar nevek

- 1766 Weszprémi István: első magyar szülészeti könyv
- 1770 Nagyszombat: szülésmesteri oklevél bevezetése
- 1839 Pongrácz Mihály: első császármetszés Magyarországon
- Tauffer: modern magyar szülészet és nőgyógyászat kifejlesztése

Szemléletváltozás

- 1944 Dick-Read: szülés félelem nélkül (természetes szülés – biológia – passzivitás)
- 1953 Lamaze: a folyamat kontrollja – a tudat programozása - aktivitás
- Robert Bradley: szüléskísérő a hozzátartozó (*coach*)
- 1980-tól „alternatív szülészet” – a humanizmus térnyerése
- Pagan-filozófia, New-Age stb.– a holisztikus szemlélet

Legújabb kor - technokrácia

- Korunkban a három fő, affektív túlsúlyú szemléletmód a technokrata, a humanista és a holisztikus megközelítés
- Kognitív szempontból a klasszikus klinikum a lamazi kétségeket képviseli a szülés folyamatát illetően, és azt standardizálni és kontrollálni igyekszik

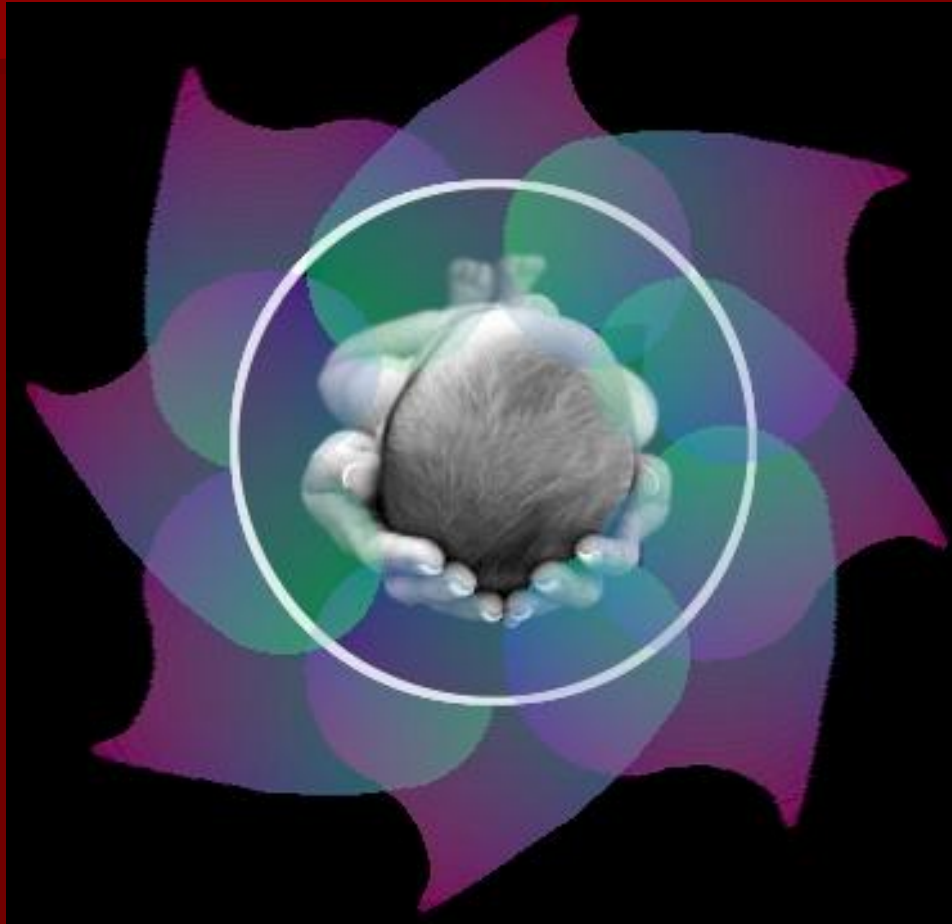

Szemléletváltozás

- A Read, Kitzinger, Bradley, Odent, Leboyer etc. által képviselt „alternatívok” bíznak a természetes folyamat autonómiájában
- „A szülés erősebb mint a nő – ez a lényege” P. Armstrong
- Noha a kör bezárulni látszik, jelenleg a tradicionális szemléletet képviselőket címkézik alternatívnak

A szülészet új tudománya

- O. Rank, G. H. Graber, majd Freud, Jung, Ferenczi alapvetéseinek talaján a 70-es évektől az USA-ban T. Verny, majd Európában L. Janus, Magyarországon pedig Hidas Gy. alapozza meg a perinatális pszichológia (*perinatal psychology*) tudományát